

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 280/2017 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om vapenexporten till Förenade Arabemiraten och Saudiarabien

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 280/2017 rd undertecknat av riksdagsledamot Hanna Sarkkinen /vänst:

Ämnar regeringen återkalla eller åtminstone tillfälligt dra in vapenexporttillstånden till Förenade Arabemiraten och Saudiarabien?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Finland följer internationella avtal och förbindelser samt nationell lagstiftning i exporten av försvarsmateriel. Lagen om export av försvarsmateriel (282/2012) och statsrådets förordning om allmänna förutsättningar för tillståndsprövning för export av försvarsmateriel (311/2013) är centrala.

Enligt lagen krävs alltid statsrådets eller försvarsministeriets tillstånd för export, överföring, transitering och förmedling av försvarsmateriel. Utgångspunkten är att tillstånd beviljas om det är förenligt med Finlands utrikes- och säkerhetspolitiska linje och inte äventyrar Finlands säkerhet. I tillståndsprövningen beaktas den gemensamma ståndpunkt 2008/944/GUSP om fastställande av gemensamma regler för kontrollen av export som EU godkände 2008 samt vapenhandelsavtalet (Arms Trade Treaty, ATT) som trädde i kraft den 24 december 2014. Eventuella vapenembargon och andra sanktioner utfärdade av FN:s säkerhetsråd eller Europeiska unionen utgör ett ovillkorligt hinder för export.

En förutsättning för att få tillstånd är en tillförlitlig utredning om produkternas slutanvändare och slutanvändning. Tillståndsärendena bereds av en tväradministrativ arbetsgrupp för behandling av ärenden som gäller export som tillsatts av försvarsministeriet och där utrikesministeriet ansvarar för den utrikes- och säkerhetspolitiska bedömningen.

Tillståndsprövningen grundar sig på en noggrann helhetsprövning av enskilda fall. I enlighet med Europeiska unionens råds gemensamma ståndpunkt bedömer man när tillstånd beviljas både den interna situationen och den nationella säkerheten i destinationslandet och regional fred, säkerhet och stabilitet. När tillstånd beviljas bedöms destinationslandets åtagande att följa

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 280/2017 rd

internationella förpliktelser och internationell rätt. Det görs även en bedömning av den eventuella risken för oönskad vidareexport.

I enlighet med nationell lagstiftning och EU:s gemensamma ståndpunkt ska tillståndsprövningen även beakta människorättssituationen i mållandet och att internationell humanitär rätt respekteras. Så har också skett och negativa omdömen har också gjorts till exempel på grund av människorättssituationen i ett målland eller situationen i en region. På detta sätt kommer man även att agera i fortsättningen.

Den utrikes- och säkerhetspolitiska bedömningen görs i utrikesministeriets arbetsgrupp för exportkontroll, och i granskningen utnyttjas även Finlands representationsnätverk. I statsrådets helhetsprövning beaktas ekonomiska faktorer och faktorer som har att göra med försörjningsberedskap, men de får inte gå före EU:s gemensamma kriterier. Majoriteten av EU-länderna har motsvarande praxis med övervägande från fall till fall. De egentliga tillståndsbesluten fattas nationellt, men EU-länderna konsulterar varandra aktivt och beaktar varandras beslut.

Finland har samarbetat med Förenade Arabemiraten sedan början av 1990-talet. Tillträdet till marknaden i Mellanöstern har krävt långsiktigt stöd för att främja exporten. Vid beviljandet av exporttillstånd ska också det mottagande landets legitima rätt att utveckla sitt eget försvar tas i beaktande. Då exporttillstånd beviljas ska man vara konsekvent och det går inte att ändra linjen utan vägande motiveringar.

Återkallande eller tillfällig indragning av exporttillstånd är möjligt enligt lagstiftningen, om de allmänna förutsättningarna för beviljande av tillstånd eller de omständigheter utifrån vilka tillståndet har beviljats har förändrats väsentligt. Ett vägande skäl för återkallande av tillstånd är till exempel vapenembargon utfärdade av FN eller Europeiska unionen som hänför sig till destinationslandet.

På senare tid har man förhållit sig mer reserverat till viss export till Mellanösternområdet, i synnerhet på grund av situationen i Jemen och Syrien. Även i Finland bedömer vi noggrant hur situationen utvecklas. Saudiarabien och den allians Saudiarabien leder verkar i Jemen på begäran av Jemens lagliga regering. Anfall som riktar sig mot civila ska dock fördömas och strider mot internationell humanitär rätt.

Förenade Arabemiraten och Saudiarabien är inte belagda med internationellt vapenembargo och besluten om exporttillstånd har fattats i enlighet med nationell lagstiftning och Finlands internationella förpliktelser. Det förekommer fortsättningsvis omfattande export från EU:s medlemsstater till området. Finland genomför också i fortsättningen en noggrann, ansvarsfull helhetsprövning i varje enskilt fall.

Helsingfors den 5. juli 2017

Försvarsminister Jussi Niinistö